

LearnEnglish Family

Навчатися
разом –
це ж весело!

Як малі діти вивчають англійську мову
як іноземну

Як малі діти вивчають англійську мову як іноземну

Малі діти навчаються мови природним шляхом; на відміну від юнаків та дорослих, вони мають високий рівень підсвідомої природної мотивації у сприйнятті мови без свідомого її вивчення. Їм притаманна здатність імітувати вимову та створювати свої власні правила навчання мови. Їм і на думку не спадає, що навчитися розмовляти англійською важко, якщо цю думку їм не прищеплюють дорослі, які самі мабуть вивчали англійську мову у навчальних закладах у старшому віці за допомогою підручників, укладених на граматичній основі.

Чому краще починати вивчати іноземну мову у молодшому віці

- Малі діти, все ще здатні застосовувати свої індивідуальні, природні стратегії опанування рідної мови, коли усвідомлюють, що ті ж самі стратегії можна використати й для вивчення англійської.
- Малі діти можуть вивчати мову, якщо вони залучені до діяльності, яка нагадує гру. Вони опановують мову, беручи участь у певних видах діяльності разом із дорослими. Спочатку діти усвідомлюють смисл самої діяльності, а потім починають розуміти мову, якою вони спілкуються з дорослими.
- Малі діти мають більше часу в своєму розпорядку дня для англійської мови. Шкільні програми для дітей цього віку зазвичай є менш формальними і мозок дитини іще не перевантажений інформацією, яку треба запам'ятати. Домашні завдання, як правило, нескладні або їх немає зовсім і діти менше відчують стрес, викликаний необхідністю досягти встановлених стандартів.

- Діти, які мають можливість опанувати другу мову в молодшому віці, здатні застосовувати ті ж самі підсвідомі природні стратегії вивчення мови у своєму подальшому житті, коли їм потрібно вивчати ще й інші мови. Опанувати третю, четверту та навіть ще більше мов стає легшим, ніж вивчення другої мови.

- Малі діти, які опановують мову природним шляхом, а не вивчають її свідомо, як це змушені робити підлітки або дорослі, скоріше матимуть кращу вимову та відчуття природи самої мови та відповідної культури. Коли діти, які володіють тільки однією мовою, досягають зрілості і набувають більшої самосвідомості, їхня здатність опановувати мову зменшується і вони починають відчувати необхідність вивчати англійську на свідомому рівні, користуючись програмами, що побудовані на принципі пріоритету граматики. Вік, в якому відбувається ця зміна, значною мірою залежить від індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини, а також від вимог та очікувань суспільства.

Етапи вивчення англійської мови

Цілком природно, що усне мовлення передує читанню та письму.

- Мовчазний період

Коли немовля опановує свою рідну мову, існує так званий «мовчазний період», під час якого немовля дивиться та слухає, а спілкується виразами обличчя та жестами, до того, як починає розмовляти. Коли малі діти вивчають англійську, вони також можуть мати «мовчазний період», під час якого спілкування та розуміння відбуваються раніше, ніж діти починають вимовляти англійські слова.

Протягом цього періоду батьки не повинні примушувати дітей брати участь в усіх діалогах, вимагаючи від них повторювати слова. Усні діалоги мають бути однобічними і тут мовлення дорослих створює дитині чудові можливості для опанування мови. Коли доросла людина використовує так званий «перентізм», або «батьківську мову» (приспосовану до дитячих потреб форму мовлення, яку вживають батьки або інші дорослі люди) з метою полегшення процесу навчання, то дитина може скористатися багатьма стратегіями, які застосовувалися в період вивчення рідної мови.

- Початок говоріння

Згодом, в залежності від того, наскільки часто проводяться уроки англійської, кожна дитина (дівчата часто швидше ніж хлопчики) починає промовляти окремі слова ("cat" – «кіт», "house" – «дім») або шаблонні короткі фрази ("What's that?" – «Що це?», "It's my book" – «Це моя книжка», "I can't" – «Я не можу», "That's a car" – «Це машина», "Time to go home" – «Час йти додому») в діалогах або у неочікуваних ситуаціях. Дитина вже запам'ятала ці фрази та імітує їхню вимову, не усвідомлюючи, що вони складаються більш ніж з одного слова. Цей етап триває певний час, протягом якого дитина вивчає все більше мовних одиниць і використовує їх як найкоротший шлях до ведення діалогу, перш ніж навчиться будувати свої власні фрази.

- Побудова англійських фраз та речень

Поступово діти починають будувати фрази на основі одного слова, яке вони запам'ятали, до якого вони додають слова із свого власного словника ("a dog" – «собака», "a brown dog" – «коричневий собака», "a brown and black dog" – «коричневий та чорний собака») або цілі фрази, які вони запам'ятали, до яких додаються слова з власного лексикону ("That's my chair" – «Це мій стілець», "Time to play" – «Пора грати»). Згодом, залежно від кількості занять англійською мовою та набутим досвідом, діти починають будувати повні закінчені речення.

Розуміння

Розуміння завжди є більш значущим, ніж говоріння. Тому не варто недооцінювати спроможність дитини сприймати та розуміти іноземну мову, оскільки діти звикли до розуміння своєї рідної мови із розмаїття підказок, що надає контекст. І, хоча діти можуть розуміти не все, що вони чують своєю рідною мовою, вони сприймають головну ідею, тобто вони розуміють декілька важливих ключових слів, а решту змісту розшифровують, користуючись підказками з контексту, і так тлумачать зміст висловлювання. В процесі навчання діти досить швидко пристосовують набуті навички розуміння головної ідеї висловлювання до тлумачення змісту висловлювань англійською мовою.

Розчарування (фрустрація)

Після першого захоплення уроками англійської мови деякі малі діти, а особливо – хлопчики, починають відчувати розчарування (так звану «фрустрацію») з причини того, що вони не спроможні висловлювати англійською свої думки. Розчарування інших спричинено тим, що вони бажають розмовляти англійською так само швидко, як вони розмовляють рідною мовою. Подолати фрустрацію можна запропонувавши дітям фрази, що демонструють результати діяльності, наприклад "I can count to 12 in English" («Я вмію рахувати до 12 англійською») або дуже прості вірші, які складаються із усталених шаблонних фраз.

Помилки

Дітям не слід казати, що вони припустилися помилки, оскільки будь-яке виправлення помилок негайно призводить до втрати мотивації щодо подальшого вивчення мови. Помилки є невід'ємною частиною процесу відпрацювання правил англійської граматики або правильної вимови. Так, скоро "I goed" перетвориться на "went", якщо дитина чує, як доросла людина повторює у відповідь "yes, you went"; якщо ж доросла людина чує від дитини "zee bus", то має повторити у відповідь "the bus".

Гендерні особливості

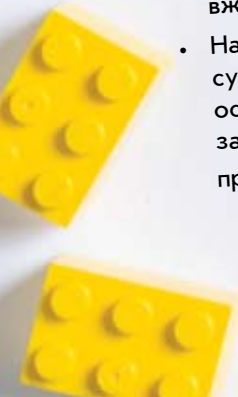
Мозок хлопчиків розвивається не так як у дівчат і це впливає на те, як хлопчики опановують та використовують мову. Інколи робота у змішаних навчальних групах обмежує можливості хлопчиків, які засмучуються тим, що дівчата мають природну схильність більш швидко опановувати мову. Для того, щоб повністю розкрити потенційні здібності хлопчиків, до них треба застосовувати дещо іншу методичку вивчення мови, а їхні досягнення у навчанні не слід порівнювати із досягненнями дівчат.

Середовище для вивчення мови

Малим дітям складніше опанувати англійську мову, якщо вони не забезпечені належним середовищем та підтримкою дорослих з використанням «батьківської мови»).

- Малі діти повинні почувати себе в безпеці і усвідомлювати, що існує певна реальна необхідність використання англійської мови
- Види навчальної діяльності мають бути пов'язані із певною корисною повсякденною діяльністю, з якою діти вже ознайомлені, наприклад можна разом роздивлятися ілюстровану англійську книжку, декламувати вірші англійською мовою, перекусити «по-англійськи»).
- Навчальну діяльність слід проводити мовою дорослих та супроводжувати їх коментарями стосовного того, що відбувається, і діалогами з використанням «батьківської мови».
- Уроки англійської мови мають бути веселими, цікавими та зосередженими на поняттях і темах, які діти вже розуміють рідною мовою. Таким чином діти не вивчають одночасно дві речі: нове поняття та нову мову, а просто вивчають англійську мову, розмовляючи про те, що вони вже знають.
- Навчальна діяльність там, де це можливо, має супроводжуватися конкретними предметами, оскільки наочність сприяє розумінню і підвищує загальну зацікавленість дітей у навчальному процесі.

Читання

Діти, які вже навчилися читати своєю рідною мовою, як правило прагнуть навчитися читати англійською. Вони вже знають як декодувати слова своєї рідної мови для того, щоб зрозуміти текст, і, якщо їм не допомагати декодувати англійські слова, вони можуть застосовувати набуті вміння декодування рідної мови, що призведе до читання англійською з місцевим акцентом.

Перед тим, як почати декодувати англійський писемний текст, дітям слід вивчити назви 26 літер англійського алфавіту та основні звуки (фонемі). Оскільки англійська мова має 26 літер та принаймні 44 фонемі (у своєму нормативному варіанті), ознайомлення дітей з рештою допоміжних звуків (фонем) краще відкласти до того моменту, коли діти набудуть більшого досвіду в усному мовленні та читанні.

Початкові кроки у читанні англійського тексту проходять досить легко, якщо діти вже опанували мову, якою вони намагаються читати. Багато дітей навчаються читати англійською самостійно, якщо вони разом із дорослими працювали над ілюстрованими книжками або вчили вірші, оскільки таким чином вони скоріш за все вже запам'ятали мову в її графічній формі. Читання того, що діти вже вивчили напам'ять, є важливим кроком на шляху навчання читання, оскільки це надає дітям можливість самим відпрацювати вміння декодувати прості слова. Як тільки діти створили в своїй свідомості «банк» слів, які вони можуть прочитати, вони починають почувати впевненість, що свідчить про їхню готовність до більш складних навчальних прийомів.

Батьківська підтримка

Діти мають відчувати, що вони роблять успіхи у навчанні. Їх треба постійно заохочувати та хвалити за гарні результати, оскільки відчуття успіху сприяє мотивації до навчання. Чудові можливості для створення такої мотивації мають батьки, які у такий спосіб допомагають дітям навчатися, навіть якщо самі батьки володіють лише базовою англійською та вивчають англійську мову разом із своїми дітьми.

Шляхом спільних із дітьми зусиль батьки можуть не тільки зробити вивчення англійської мови часткою життя родини, але також позитивно вплинути на ставлення дітей до вивчення мов та культур інших народів. Сьогодні загальновідомою є теза про те, що більшість із поглядів людини на життя формується у віці 8-9 років.

Більше інформації можна отримати за адресою:
www.britishcouncil.org/parents

www.britishcouncil.org/parents

One of a series of booklets commissioned by the British Council to support parents.

Written by Opal Dunn, Author and Educational Consultant from the UK

© **British Council 2008**

The United Kingdom's international organisation for cultural relations and educational opportunities.

A registered charity: 209131 (England and Wales) SC037733 (Scotland).